

صبر بر حوادث و مصیبت‌های عاشورا/ صبر زانو زده در مقابل زینب(س)

خداوند در قرآن نسخه صبر را برای مؤمنین تجویز می‌کند. صبر یکی از توصیه‌های خداوند متعال برای مؤمنین در مقابله با مشکلات و مصائب است.

خداوند در قرآن نسخه صبر را برای مؤمنین تجویز می‌کند. صبر یکی از توصیه‌های خداوند متعال برای مؤمنین در مقابله با مشکلات و مصائب است.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه-محبوبه حیدری: «صبر» از آن صفات عالیه است که اگر کسی مزین به این صفت شود و بتواند آن‌را در خود رشد داده و بپرواند، توانسته مصداق یکی از سفارش‌های اکید خداوند متعال و اهل بیت(س) باشد. خداوند در قرآن نسخه صبر را برای مؤمنین تجویز می‌کند؛ آیه «وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ» یکی از توصیه‌های خداوند متعال برای مؤمنین در مقابله با مشکلات و مصائب است. خداوند می‌فرماید از «نماز و صبر» کمک بگیرد. به جز این، آیاتی زیادی در قرآن وجود دارد که مردم را به صبر کردن فرا می‌خواند.

امیرالمؤمنین(ع) نیز می‌فرماید: صبر بر سه گونه است، صبر بر مصیبت، صبر بر طاعت و صبر بر معصیت و اما بحث ما در این نوشتار بر سر «صبر بر مصیبت» است که عاشورا، بهترین مصداق این نوع از صبر است.

بانوی صبر

وقتی فردی عزیزش را از دست می‌دهد اطرافیان برای همدلی و همدردی در اولین برخورد و دل‌داری‌شان، بانوی بزرگ کربلا حضرت زینب(س) را به یادش می‌آورند و در واقع می‌خواهند با این یادآوری فرد عزادار را متوجه یک مصیبت بالاتر و الگویی برای صبر کنند که مبدا زیر بار فشارهای عاطفی لب به کفر نکشد. اما آیا حضرت زینب(س) تنها در چند ساعت حضور در صحرای کربلا بود که صبر کرد و صبرش در گوش تاریخ پیچید؟

صبر بر طاعت، صبر بر معصیت

واضح است که فردی می‌تواند در مقابل مصائب بی‌شمار روز عاشورا دل به صبر بدهد که پیش از آن صبر بر طاعت و صبر بر معصیت را از سر گذرانده و در آن عرصه‌ها سربلند بیرون آمده باشد. متأسفانه ما تنها به یک روز از زندگی حضرت زینب(س) چشم دوخته‌ایم، درست است که این روز اوج صبر حضرت در زندگی پرثمره‌شان است اما این بانوی بی‌نظیر را باید در تمامی گستره‌ی زندگی‌شان دید. بد نیست بدانید که حضرت زینب(س) به اندازه‌ای با تهجد، شب‌زنده‌داری و عبادات، مأنوس بودند که ایشان را «عابده آل علی» می‌نامیدند. ایشان حتی در شام عاشورا و پس از آن‌همه مصیبت و خستگی، نماز شب‌شان قضا نشد. امام حسین(ع) هنگام وداع با خواهرشان فرمودند: «خواهرم، مرا در نماز شبت فراموش نکن»

سخن این است که بانوی معروف به صبر و استقامت، در همه‌ی عرصه‌های زندگی مصداق تمام و کمال انواع صبر بودند.

عاشورا تابلوی صبر و استقامت

همان‌طور که گفتیم، حضرت زینب(س) که به مظهر صبر و استقامت معروفند و اگر نبود صبر ایشان پیام کربلا، با همه‌ی عظمتش در خود باقی می‌ماند و به گوش تاریخ نمی‌رسید، در تمام زندگی‌شان از انواع صبر برخوردار بوده‌اند. صبر بر طاعت، معصیت و مصیبت. ایشان تمامی مردان خانوادگی خود به جز برادرزاده‌شان امام سجاد علیه السلام را در یک نصفه روز از دست داده‌اند، در حالی که آن‌ها را با نامه و اصرار به کوفه فراخوانده‌اند با شمشیر و جنگ و اسب به استقبال‌شان آمده‌اند و بدترین نوع جنایت‌ها در حق‌شان روا داشته شده است. آن‌هم در حق خانواده‌ی پیامبر (ص) و از سوی کسانی که ادعای ایمان به همین پیامبر (ص) را دارند و نماز و قرآن هم می‌خوانند. در چنین شرایطی حضرت زینب(س) فقط یک جمله می‌گویند: «ما رأیت الا جمیلا» «چیزی به جز زیبایی ندیدم»!

آیا این جمله‌ی حضرت زینب(س) برای این است که دشمنان را ناامید کنند فقط؟ یا واقعا دارند زیبایی می‌بینند و اگر پاسخ آری است، این نگاه زیبا و آرامش از کجا آمده است.

چند نکته را باید دقت کرد

اول اینکه حضرت زینب(س) زندگی و رفتار و منشی در زندگی داشته‌اند که ایشان را آماده‌ی حضور در چنین صحنه‌ای کرده است. او فرزند بزرگمردی به نام علی(ع) است که خود صاحب بزرگترین صبر عالم است. بنابراین همان‌طور که گفته شد ایشان ابتدا از والدین خود تمرین صبر کرده و آن را آموخته است.

دوم اینکه امکان ندارد حضرت زینب(س) در ناآرامی و کم‌صبری بوده باشند و فقط برای ناامید کردن دشمنان جمله‌ی «ما رأیت ...» را به زبان آورده باشند. البته که دشمنان پس از شنیدن این جملات کاملاً ناامید شدند و از بزرگترین مقصود خود که خوار کردن امام حسین(ع) و همراهانشان بود، درماندند و تمام جنایت‌شان نتیجه عکس داد، اما واقعا حضرت زینب(س) صاحب نگاه متفاوتی بوده‌اند که تمام آن اتفاقات را زیبا ببیند و هم چنین در شان مقام عصمت ایشان هم این نیست که ادعایی را کنند که واقعی نباشد.

این نگاه زیبا از کجا آمده است؟ مگر می‌شود جنایات را زیبا دید؟

بله! صبر نشانه‌ی آزادی است. صبر نتیجه‌ی آزادی است و آزادی نتیجه‌ی صبر است. همان‌طور که امام‌صادق(ع) می‌فرماید: «شخص آزاد در همه حالت‌ها آزاد است اگر مصیبتی به او برسد، بر آن صبر می‌ورزد، و اگر مصیبت‌ها بر او هجوم آورند، او را نمی‌شکنند، هر چند اسیر و محبور گردد و سختی را به جای آسانی بگیرد؛ چنان که یوسف بسیار راستگو، وقتی به بندگی گرفته شد و اسیر و محبور گردید، به آزادی او ضرر نرسید و تاریکی چاه و ترس از آن‌چه به او رسید به او زیان نرساند، تا اینکه خداوند بر او منت نهاد. و جبار متکبری را بنده او قرار داد، پس از آن که مالک بود. پس خداوند او را (به پیامبری) فرستاد و به خاطر او به امتی ترحم رساند و همین‌طور صبر (کرد تا) خیر را به دنبالش آورد. پس شکیبایی بورزید و خود را مهبای شکیبایی سازید تا پاداش داده شود.»

بنابراین کسی که واقعا آزاده است، هیچ کس نمی‌تواند آزادی و آزادی او را به بند کشد و منظور آن آزادی نیست که با زندان و اسارت و کشتار و قتل به زانو درآید. منظور آزادی و مناعت روح است که همین مسئله به حضرت زینب(س) چنان ابهتی می‌دهد که جمله‌ی معروفشان را می‌توانند به زبان بیاورند و صاحب آن نگاه زیبایی‌بین شوند.

و نکته‌ی بعد ایمان است. اگر انسان به زندگی، اعتقاد، خط و مشی، رفتار و باور خود، ایمان داشته باشد، اگر به وعده‌های مکرر خداوند و بشارت‌هایی که برای صابرین برشمرده است باور داشته باشد، اگر به سخن پیامبر(ص) که می‌فرمایند: «کسی که صبر می‌کند در نهایت پیروز خواهد شد، اگر چه زمانی به طول بینجامد» ایمان بیاورد، صبر کردن را پیشه‌ی خود خواهد ساخت و هیچ چیز صبر او را متزلزل نخواهد کرد.»

عاشورا به ما می‌گوید از این مصائب بیشتر که نخواهی داشت؟ ولی کسی بود که همه‌ی آنها را دوام آورد و پیروزی از آن او بود، پس صبر کن.

امام سجاد(ع) می‌فرماید: «وقتی ما وارد گودال قتلگاه شدیم و چشم من به بدن‌های قطعه قطعه پدرم و یاوران او افتاد سینه‌ام دچار تنگی شد و حالتی به من دست داد که نزدیک بود روح از بدنم پرواز کند. در این حال عمامه زینب وقتی نگرانی مرا دید، گفت: «مالی اراک تجود بنفesk؟» ای یادگار جد و پدر و برادرانم، این چه حالی است که در تو مشاهده می‌کنم؟ چرا با جان خود بازی می‌کنی؟ غمگین مباش و بیتابی مکن! به خدا سوگند این پیمان رسول خداست با جد و پدر و عموی تو.»